

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1994-1995 (*)

27 MAART 1995

VOORSTEL VAN VERKLARING

**tot herziening van de artikelen 28 en
57 van de Grondwet betreffende het
recht om verzoekschriften
in te dienen**

(Ingediend door de heer Eerdekens c.s.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het petitieright boet thans zowel in België als in het buitenland aan betekenis in. Het slaat algemeen beschouwd op twee onderwerpen die sterk van elkaar verschillen.

De verzoekschriften die tegenwoordig nog aan de Kamers worden toegezonden, kunnen in twee groepen worden onderverdeeld: enerzijds individuele verzoekschriften over persoonlijke problemen waarmee de burgers te maken kunnen hebben; anderzijds verzoekschriften in verband met min of meer belangrijke maatschappelijke problemen, die uitgaan van een groep burgers en zelfs af en toe van georganiseerde verenigingen, hoewel het indienen van verzoekschriften in gemeenschappelijke naam grondwettelijk verboden is.

De eerste categorie verzoekschriften is minder belangrijk voor het Parlement, dat ze doorgaans naar de bevoegde overheid, bijvoorbeeld een minister, verwijst. Behalve in uitzonderlijke gevallen worden die verzoekschriften niet door het Parlement behandeld. Daarvoor wordt eerder een beroep gedaan op een

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1994-1995 (*)

27 MARS 1995

PROPOSITION DE DECLARATION

**de révision des articles 28 et 57
de la Constitution
relatifs au droit
de pétition**

(Déposée par M. Eerdekens et consorts)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

De manière générale, le droit de pétition, qui est actuellement en perte de vitesse en Belgique comme à l'étranger, recouvre deux problématiques très différentes l'une de l'autre.

Les pétitions qui sont encore envoyées aux Chambres de nos jours peuvent se diviser en deux groupes: d'une part, des pétitions individuelles concernant des problèmes particuliers que les citoyens peuvent rencontrer; d'autre part, des pétitions concernant des problèmes de société plus ou moins importants, émanant d'un groupe de citoyens, et même parfois de groupements organisés malgré le prescrit constitutionnel qui prohibe les pétitions en nom collectif.

La première catégorie de pétitions revêt moins d'intérêt pour le Parlement qui, en général, les renvoie à l'autorité compétente, par exemple un ministre. Ces requêtes ne sont pas, sauf cas exceptionnel, examinées au niveau parlementaire. Leur traitement appelle plutôt la mise en place d'un organe ad

(*) Vierde zitting van de 48e zittingsperiode.

(*) Quatrième session de la 48e législature.

geëigend orgaan, een ombudsman bijvoorbeeld. De hervorming van het petitierecht zal aanleiding geven tot een discussie over de aanstelling van een ombudsman, waaraan trouwens nu al wordt gedacht.

De verzoekschriften over algemene onderwerpen vereisen uiteraard een andere aanpak. Daarbij rijst immers de vraag hoe een relatie kan worden gelegd tussen wat een groep burgers voortdurend bezighoudt en wat in het Parlement aan de orde is. Het verdient aanbeveling de kloof die soms tussen politiek en burger bestaat, wat kleiner te maken. Er moet naar nieuwe communicatieprocedures worden gezocht tussen de verkozenen en de burgers.

Te dien einde lijkt het wenselijk de Grondwet derwijze te hervormen dat het wetgevend orgaan waaraan een verzoekschrift wordt gericht het onderwerp daarvan op zijn agenda plaatst, mits het verzoekschrift door een aantal burgers werd ondertekend. Met andere woorden, aan de bevolking zou het recht moeten worden toegekend om op eigen initiatief in het Parlement een discussie in verband met het onderwerp van het verzoekschrift op gang te brengen.

Aangezien het petitierecht een grondrecht is, zou de herziening ertoe moeten strekken in artikel 28 de beginselen van de hervorming in te schrijven, met name de verplichting om, als een minimumaantal burgers een desbetreffend verzoekschrift ondertekent, daarover in het Parlement een debat moet worden georganiseerd. Die grondwettelijke verplichting zou, naar gelang van de aangelegenheden waarop het verzoekschrift betrekking heeft, zowel voor de federale assemblees als voor de gewest- en gemeenschapsassemblees gelden. De grondwettelijke hervorming zou de uitvoering van die beginselen toevertrouwen aan de wet, aan het decreet of aan de in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel, met name de ordonnantie, naar het voorbeeld van datgene waarin artikel 32 voorziet in verband met het recht om bestuursdocumenten te raadplegen en er een afschrift van te krijgen.

Op wetstechnisch vlak zij eraan herinnerd dat het petitierecht thans behandeld wordt door de artikelen 28 en 57 van de Grondwet, die luiden als volgt :

— « Ieder heeft het recht verzoekschriften, door een of meer personen ondertekend, bij de openbare overheden in te dienen. Alleen de gestelde overheden hebben het recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen » (artikel 28);

— « Het is verboden in persoon aan de Kamers verzoekschriften aan te bieden. Elke Kamer heeft het recht de bij haar ingediende verzoekschriften naar de ministers te verwijzen. De ministers zijn verplicht omtrent de inhoud uitleg te verstrekken, zo dikwijls als de Kamer het eist » (artikel 57).

De eerste bepaling houdt een algemene erkenning in van het recht om verzoekschriften in te dienen. De tweede treft een regeling voor de verzoekschriften die meer bepaald aan het federale Parlement worden gezonden.

hoc, un ombudsman, par exemple. La réforme du droit de pétition suscitera un débat sur la mise en place d'un médiateur, comme cela est précisément déjà envisagé.

Les pétitions portant sur des questions générales doivent évidemment susciter d'autres réponses. Elles soulèvent la question du lien à établir entre les préoccupations d'une collectivité de citoyens et le débat parlementaire. Il convient de réduire la distance qui se creuse parfois entre le monde politique et la société civile. De nouveaux modes de communications entre les élus et les citoyens doivent être recherchés.

Il paraît, à cet effet, opportun de réformer la Constitution de manière à amener l'organe législatif à qui une pétition est adressée à débattre de son objet pour autant que la pétition ait recueilli un certain nombre de signatures des citoyens. Autrement dit, il s'agirait de reconnaître à l'initiative populaire la possibilité d'ouvrir un débat parlementaire sur l'objet de la pétition.

Dès lors que le droit de pétition est un droit fondamental, la révision aurait pour objet d'inscrire, dans l'article 28, les principes de la réforme, à savoir l'obligation d'organiser un débat parlementaire suite à une pétition signée par un nombre minimum de citoyens. Cette obligation constitutionnelle s'imposerait, selon les matières, tant aux assemblees fédérales qu'aux assemblees régionales et communautaires. La réforme constitutionnelle confierait la mise en œuvre de ces principes à la loi, au décret ou à la règle visée à l'article 134 de la Constitution, soit l'ordonnance à l'image de ce qui a été fait à l'article 32 pour ce qui concerne le droit d'accès aux documents administratifs.

Sur le plan de la technique juridique, on rappellera que la matière du droit de pétition est actuellement régie par les articles 28 et 57 de la Constitution qui disposent que :

— « Chacun a le droit d'adresser aux autorités publiques des pétitions signées par une ou plusieurs personnes. Les autorités constituées ont seules le droit d'adresser des pétitions signées en nom collectif » (article 28);

— « Il est interdit de présenter en personne des pétitions aux Chambres. Chaque Chambre a le droit de renvoyer aux ministres les pétitions qui lui sont adressées. Les ministres sont tenus de donner des explications sur leur contenu, chaque fois que la Chambre l'exige » (article 57).

La première disposition reconnaît le droit de pétition de manière générale. La seconde réglemente les pétitions qui sont spécifiquement envoyées au Parlement fédéral.

De « modernisering » van die teksten brengt ook met zich dat zou moeten worden gedacht aan de eventuele opheffing van het verbod om verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen.

De toepassing van die grondwetsartikelen zou, mochten ze worden herzien, de burger meer inspraak geven in het politieke gebeuren en hechtere banden smeden tussen het Parlement en de openbare opinie.

L'actualisation de ces textes amène également à envisager l'éventuelle suppression de l'interdiction des pétitions signées en nom collectif.

La mise en œuvre des articles constitutionnels, s'ils étaient réformés, permettrait d'accroître la participation du citoyen à la vie politique et de relier mieux le Parlement à l'opinion publique.

C. EERDEKENS
G. BOSSUYT
R. LANGENDRIES
P. TANT

VOORSTEL VAN VERKLARING

Er bestaat reden tot herziening van :

- artikel 28 van de Grondwet;
- artikel 57 van de Grondwet.

16 maart 1995.

PROPOSITION DE DECLARATION

Il y a lieu à révision :

- de l'article 28 de la Constitution;
- de l'article 57 de la Constitution.

16 mars 1995.

C. EERDEKENS
G. BOSSUYT
R. LANGENDRIES
P. TANT